

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Religiosus otiositatem odio habeat. Cap. xxxvij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

cia san & ionu, inter qua libet spontanea obseruatiua
 studia, habet semper privilegium suum; vt sanctius
 sit, quod publica lege celebratur, quam quod priuata
 institutione dependitur.] Si ergo in suis pijs studiis
 sancti, & feruidi religiosi volunt proficere, volunt
 propriam voluntatem proterere, voluit Deo placere,
 & Christum exemplar sanctitatis imitari vitam sua
 professione probatam in omnibus teneant, & omni
 singularetate exercitiorum abstineant. Id autem fa-
 cient, non quidem si sola sibi iniuncta perficiant, &
 vniuersa opera supererogationis omittant, sed si co-
 munita nunquam deserant, si ea specialibus prefe-
 rant, si specialia de consilio prelati, aut patris spiri-
 tualis assumant, & si in illis humilitatis causa se cre-
 tum quantant, ne alios, quantum fieri possit, exer-
 citationibus inuictis offendant.

Religiosus otiositatem odio habeat.

C. A. P. XX XVII.

DIDI CEMUS, quam magnum impedi-
 mentum perfectionis sit singularitas
 vita, nunc discamus, quam magnum sit
 otiositas, vt non minus istam pestem,
 quam illam fugiamus. Et vere pestis
 est, que non vnum aut duos, sed multos religio-
 sum inficit, & (si bene quid sit, intelligatur) eorum
 vitam, moresque peruatit. Magnu igitur est perfe-
 ctionis impedimentum, imo multiplex impedimen-
 tum: quoniam licet otiositas vnum tantum vitium
 sit, a reliquis natura seiunctum, virtute tamen a pa-
 tribus vocatur, & merito, initium, ac origo omnium
 malorum. Quod si perfectio non vnum tantum est
 bonum (vt diximus) sed cumulus, & aceruus omniu
 virtutu, nihil sane magis egerit aduersum, quam vi-
 tium, omnia mala generans, & presidio suoru filioru
 omnibus bonis contradicens. Multam malitiam do-
 cuit otiositas, inquit Ecclesiasticus, si autem mul-
 tam malitiam docet, certe multis virtutis donis ad-
 yerlabitur. Est autem otiositas non solum a sanctis,
 & necessarijs studiis inepta vacatio, verum etiam in
 rebus inutilibus, & nostro statui non congruis occu-
 patio: ex quo elicitur eam non paucos religiosorum
 suo dominio subdere, neque omnes occupatos esse a
 vitio otiositatis exemptos. Nam si rebus vanis inte-
 dant, & studiis inutilibus occupentur, profecto mul-
 to perniciosius otiosi sunt, quam si nihil omnino fa-
 cerent, & totos dies noctesque dormirent. Religio-
 sus ergo, vt otiositatem vitet, & istud magnum im-
 pedimentum perfectionis abiiciat, semper, aut studiis
 interioribus qualia sunt oratio, cōtemplatio, lectio,
 aut actionibus externis, in quibus functiones ad ani-
 marum salutē ordinatas numeramus, vel operi ma-
 nuum insistant. Ita videlicet, vt studia interna occu-
 pationes externas dirigant, & moderentur, externa
 vero opera internos labores animi, dum intercidit
 tueat. Qui nisi externa aliqua intermissione cessa-
 rent, ob carnis imbecillitatem diu perseuerare non
 possent. Hęc autem sic intermissa, & congruis tem-
 poribus acceptata: non sine ingenti iucunditate me-
 nta nostra apud omnium bonorum remunerationē
 augmentant. Quare illi, qui otio tabescebant, a pa-
 tre familias sunt vehementer reprehensi, & audie-
 runt: Quid hic statis tota die otiosi: quia scilicet hic,
 id est, in loco meritorum prouehendorum orari, &
 non illa, vel metis, vel corporis laboribus adaugere,
 ingenti debet stoliditati mentis ascribi. Sicut e con-
 tra magna sapientia tribuendum est in officina bo-
 norum operu aliquid semper quod Deo placeat di-

Aligeriter operari. Gloriam enim sapientes posside-
 bunt, que sane laborum est primum, & non otio-
 sitati, sed bene operandi cura respondet.
 Dominus quidem, qui hominem propter semet-
 ipsum videndum & possidendu condidit, & ad eter-
 num premium vocauit, otiositatem vetuit dum pri-
 mo mortalium parenti laborandi preceptu indixit.
 Quin & post lapsum idem preceptum iterauit, dum
 in labore corporis & sudore vult ab ipso primo pa-
 rete pane comedendu esse pramonuit. Merito laute
 iussio hac, & in statu innocentie, & in statu peccati
 lata est, vt sciremus, otiu & innocentie aduersari, &
 peccatis coniuere, honestu vero labore tum peccata
 destruere, tum innocentie esse custode. Imo & vt non
 ignoraremus Dei voluntate esse, vt innoces aliquid
 operetur, quod innocetiam augeat, & peccator ali-
 quid elaborer, quod pro suis peccatis satisfaciat. Deu
 vero hominem non ad segnitiam, sed ad honestos
 labores, & studiosas occupationes creasse Basilius as-
 struit his verbis. Neque enim eo consilio Dominus
 hominem finxit, vt segnis, ac languens desideret, sed
 contra potius, vt esset, qui se in laboribus honestis
 exerceret. Quandoquidem & primo in paradiso Adę
 precepit, vt laboraret, & paradisu ipsum custodiret,
 (etsi enim hisce verbis alior quidam adiunctus est
 sensus, nihilominus tamē propterea hoc ipsum etiā
 quod omnibus expositum est imitatione, ac studio
 dignum est) & cum deinde postquam ex eo ille cecidit
 exulauit, sententiam tulit, vt pane suo in sudore vul-
 tus sui vesceretur. Quod autem, que Adę dicta tūc
 fuerint, ea omnibus etiam dicta sunt, qui ab eo sint
 oriundi, ex hoc liquidd perspicitur potest, quod cum il-
 lum tantummodo tum nominatum Deus morte mul-
 tasset, quando dixit: Terra es, & in terram reuertaris]
 Nihilominus tanten omnes quotquot ab ea origi-
 ne duxere, eiusdem firmiter vna cum eo calamitatis
 participes extiterunt. Quamobrem conuenit vnum-
 quemque neque nature ordinē, neque prescriptos a
 nature optice limites transire, potiusque in his
 continere se, & corpus in actione aliqua occupatum
 tenere, illudque providere, ne ipsum, dum grauius,
 quam par est premit, opprimat. Qui & hac de causa
 precipit macerationem corporis esse discretam, ne
 si carnem immodicis ieiunijs aut immoderatis vigi-
 lijs, aut alijs asperitatibus cofecerimus, ad honestos
 corporis mentisque labores reddamur inepti. Ideo
 autem, & corporis & mentis mentionem facimus,
 quonia Deus nos, vt vctigalia spiritalia & corpora-
 lia soluere, ex corpore, spirituque coepigit. Nec
 otiositate debita ratione vitamus, si more spirituum
 volumus obsequia mentis offerre, in quo no poterim
 perdurare, nec si ad similitudinē animaliu ratio-
 nis expertium cupimus solo corporis labore seruire.
 Sed quia duplici parte spiritali, & corporali constam-
 mus nunc mens orando, meditando, & amādo, nunc
 corpus abstinedo, flagra, & cilicia sustinedo, aut ali-
 quid operis faciendo laborer. Quā eruditionē nobis
 Dominus dare cōstituit sacrificia scriptę legis non
 de animalibus tantu, sed de auiibus quoque tibi pra-
 cepit offerri. In animalibus corporalia obsequia, in
 auiibus spiritalia designauit, que ad similitudinem
 auium sublimius se efferunt, & suauiora, ac delicia-
 ra palato Domini esse noscuntur. Sic erimus similes
 fecudis arboribus, que & sibi metipsis copiosa sūt,
 & alios fructuum vberitate delectant, ita & nos bonis
 operibus abundamus, & aliorum aut metibus, aut
 corporibus inueniemur fructuosi. Nullus enim est
 otiositatem fugiens, & sincera intentione laborans,
 qui doctrina, aut vita, vel certe alicuius, obsequij aut
 beneficij exhibitione non alijs vtemur que proficiat

Gen. 2.

Basili. e. b. f. monast. c. 5.

Gen. 3.

Religiosus otiositatem odio habeat.
 Ecc. 3.
 Matt. 20.

Justinia
in ligu.
vita: tra.
Stat. deti
more. c. 2.

A. F. 20.

A. F. 20.

Prou. 28

Cassia. li.
10. de spi-
ritu acci-
c. 2.

1. Corint.
1.

Ephes. 4.

Quantum autem sibi prodest, qui otium pellit, & sanctis laboribus occupatur non potest breui sermone explicari. Sicut enim otiositas est paupertatis spiritalis initium, ita honeste occupationis assiduitas celestium diuitiarum est seminarium. Nihil in sancto proposito otio deterius, inquit Laurentius Iustinianus, quod non solummodo non acquirit noua, sed etiam acquiritur consumit. Ergo nihil in sancto proposito laboris pretiosius, qui & quaesita promouet, & noua semper dona conquirunt. Hic labor est, qui non ut mendicis aliorum bona desiderat, sed ut diues, & sibi, & aliis sufficiens, fratribus necessitate patientibus ipsorum indigentiae subsidium impertit. Audi quaedam otiositatis hostem, & laboris amatorem, quam assueuerat istud fateatur. Argentum inquit, & aurum, aut vestem nullius concupiscimus. Ipsi scitis, quoniam ad ea, quae mihi optantur, & his qui mecum sunt ministraverunt manus istae. Ista de corporali labore, sed de spiritali quid dicit? Vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim: seruicus Domino cum omni humilitate & lachrymis, & tentationibus, quae mihi acciderunt ex insidiis Iudaeorum, quomodo nihil subtraxerim vtilium, quominus annuntiarem vobis & docerem vos publice, & per domos, testificans Iudaeis atque gentilibus in Deum poenitentiam, & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum. O quam verum sibi in omnibus abundabat, qui comitum suorum necessitati suis manibus subueniebat, & Iudaeis, ac gentibus ad fidei & ad sanctitatis adeptionem adiumento erat. Hanc otiositatem, ac desidiam detestantes, & honestos labores suscipientes imitantur, qui non vitam inutilem in terris ducunt, sed proximis suis, aut in temporalibus, aut in spiritalibus beneficiis pertransunt. At otiosi semper pauperes, & inutiles sunt: quos notat Salomon illo proverbio: Qui operatur terram suam satiabitur panibus, qui autem sectatur otium replebitur egestate. Nonne vides quomodo laborantibus diuitias, otiosis vero, & desidibus mendicantem ascribit. Illorum autem opes ex istorum paupertate cognosce, quam in hunc modum Cassianus exponit: Otiosus replebitur paupertate vel visibili scilicet, vel inuisibili, quia necesse est otiosum quemque & diuersis vitiis inuolutum teneri, & alienum semper existere a contemplatione Dei, vel diuitiis spiritalibus, de quibus Beatus Apostolus: Quia in omnibus, inquit, diuites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia. Si haec est otiosorum paupertas, laborantium diuitiae in verbo & in scientia consistunt: Non in verbo, quod aeternum verberet, neque in scientia, quae mentem inflat, & in superbia efferat, sed in verbo, quod mentes erudiat, & in scientia, quae doctorem ipsum, & audientes aedificet. His diuitiis strenui operatores ignorantes docent, frigescentes accendunt, pusillanimes roborant, & sibi metipsis novos meritorum thesauros accumulunt. Non sunt hi fures temporis, qui illud ab vtilibus studiis surripiant, non fures vitium a Domino concessarum, quas torpore languere faciant, non raptores talentorum sibi ad lucrum commissorum, quae in sudario otiositatis abscondant, sed largi suorum bonorum disperseores, qui necessitatem patientes sustentant. Implent illud Pauli: Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis, quod bonum est, ut habeat, unde tribuat, necessitatem patienti. Multis quidem fratribus necessitatibus laborantes subueniunt. Nunc enim deuos consilio dirigunt, nunc inquinatos poenitentiae administratione mundant, nunc caecos doctrinae effusione illuminant, nunc maestos consolationis verbo consolantur, nunc oppressos sua auctoritate tue-

A tur. Quis non videat istos diuites esse, quorum labores non sibi solis, sed aliis etiam abunde sufficiunt. Si vero diuites a diuitibus visitantur, & honorantur, in hoc etiam otiositatem fugientes, & solliciti laborantes diuites esse comperimus, quod spiritus illi caelestes, qui diuitiis, & deliciis affluunt, dignum ducunt, huiusmodi homines visitare, & concupiscibilibus subsidiis afficere. Tobia iter agenti, ut pecuniam suo patri debitam recuperaret, Angelus Raphael secum comitem praebuit: Iacob in itinere constitutus, & ad quaerendam suae gentis sponfam properantem, Angeli in somnis apparentes consolantur. Prophetam, aut Dei virum deferentem empulmentum melloribus Angelus Domini ad pascendum Danielis, & ad altioris misericordiae opus excitauit. Quid hoc? Nisi quod caelestes spiritus laborum gressibus in caelum euntes visitant, & eorum conatus non sine ingesta nobis admiratione consummant. Agnoscat igitur homines, inquit Bernardus, quoniam qui in labore hominum non sunt, visitari ab Angelis non merentur. Agnoscant quam placeat supernis ciuibus labor, cuius spiritualis intentio est, quandoquidem & eos, qui pro victu corporis, corporali urgente necessitate laborant, suo dignatur alloquio, & alloquio tam felici, nimirum humanam in eis agnoscent ordinationem, qua constituit Deus, ut in sudore vultus sui vescatur Adam pane suo. Et id profecto dicit, quoniam Angeli dominici natalis nunciij, non superbos reges, non nobiles delicatos in lectis eburneis lasciuientes, sed viles pastores laborantes, & vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum luce fulgentes, & gloriam Deo ac pacem terrigenis concinentes visitant. Si tu vis angelorum consortio frui, si cupis caelestibus donis ditari, si desideras ad Dominum videndum, & adorandum peruenire, iuxta tuam uocationem in rebus ad te pertinentibus sine vlla intermissione labora. Angeli pie laborantes visitant, ut ad potiora bona incitent, diabolus vero otiantes, & desidens, ut ad omne genus malorum impellat. Mater namque nostra Heua otiosa erat, cum veterinosus serpens eam inuisset, & pomi vetiti ostensione sefellit, Sodomitae quoque otiosi erant, cum eos Daemon ad ram immania monstra flagitiorum adiecit. Unde scriptum est: Quae fuit iniquitas Sodomae sororis tuae? Superbia, & saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius, & filiarum eius. Egregie proinde scribit Hago Victorinus: sed etsi a lectione cessatur, debet manuum operatio subsequi, quia otiositas inimica est animae, & antiquus hostis, quem a lectione, vel oratione vacantem inuenit, facile ad vitia rapit. Et Cassianus haec est apud Aegyptum ab antiquis patribus sancta sententia operante monachum de mone vno pulsari, otiosum vero innumeris spiritibus deuari. Verum ista est, quem enim spiritus nequam otiosum, & desidiosum non aggreditur, non expugnat, non deuiat, non ad omne malum vincit, & alligatum catenis foecundiae trahit. Cogitationes tale religiosum minus honeste, imò plane lasciuiae & impudiciae deludunt, desideria elationis & superbiae inficiunt, ambitio inflat, vanitas iactat, contemptus proximorum irritat, sui aestimatio distendit, & nullum est vitium, quod non mentem ab aliquo bono opere vacantem operiat. Idem ait Salomon: vacantes potibus, & dantes symbola consumuntur, & vestietur pannis dormitatio. Quoniam vacant potationibus, & conuiciis omnis abstinentiae, & sobrietatis inimicis, nisi qui ab honestis operibus vacant. Qui conferunt ad impuras cenas symbola, nisi qui se mutuo ad securitates & detractiones inuitant, quia ea renouunt admittere, quibus fru-

Tobia 5.
Gen. 28.
Dan. 14.

Bernard.
ser. 3. de
Natiuit.

Gen. 3.

Luce 2.

Gen. 5.

Ezech. 26

Hugo. lib.
1. de clau-
stro c.
14.

Cassia.
10. de spi-
ritu acci-
dia. c. 23.

Prou. 23

quoniā vt homines insipientes sine vilo merito ex hac vita discedent. Pannis etiā ignominiosis vestietur, nimirū vitis ex desidia nascentibus, quæ eos non ad honorem, sed ad ignominia operient. Non induit isti Dominum Iesum Christū.] sed Dæmonis imitatione vestiuntur, cuius est prauis suasionibus homines ad malum impellere. Non induunt loriceam iustitiæ, & charitatis quia nec debito muneri satisfaciunt, cuius est nouis insistere virtutum augmentis, nec per affectū dilectionis aliquid operantur. vt proximis profint. Nō denique cū spirituali Ierosolyma operimentis gloriæ vestiuntur, quibus nō indumenta gloriōsa, sed suæ otiositatis increpationes, & pœnæ tamquam ignominiosā velamini paratæ sunt.

Ex hoc apparet quod otiosus, non vestimētis gloriæ, sed ignominia indumentis se contegat, quia ab omnibus notatur, ab vniuersis reprehenditur, & nō est, qui illū nō fugiat, non auerferur, & non communi cibo indignum existimet. Ratum enim ac firmum subsistit Pauli præceptū: Si quis nō vult operari, nec manducet.] Quis ergo dignum cibo putabit eū, quē non laborantem non aliquid fructuosum agentē, sed desidem, & otio dissolutū aduerit. Quis istum non increpet in corde suo, cuius vitam inanē profus esse cōspicit, & dies vanos, & inutiles. Posuit Dominus signū in Cain, vt à nemine interficeretur, & ipse vagus & profugus super terrā effectus, à nullo quidem cocidebatur, sed ab omnibus ad suā ignominiam agnoscebatur, quia ipse esset, qui fratrem vitam priuauit, nec Domini iussū cōpleuit.] Ita otiosus signum suæ desidiæ, & puillanimitatis gestat, quo omnes fratres esse illum agnoscunt, qui munus sibi demādatum laborandi & virtutem augendi non implet. Indissolubilis est hic curiositatis amicus, quoniā dum sibi inuncta, & ad se attentia nō perficit, vanis, & curiosis intendit. Audi sanctum Bonauenturam, quomodo otiosum in curiositate collapsū graphicē describat. & videbis quā inanes sunt occupationes otiosi, qui dū sibi domum virtutis non cōstruit, vt est apud Isaiam telas aranearū contexit. Curiosus, inquit, non curāda curat, necessaria negligit, & sui oblitus aliena cōsiderat, notat, & explorat. Si quod insonuerit verbum, anhelat sollicitus ad sciendū: & honestate postposita, id ab inuitis, & celare forsan volētibus inuerecundē requirit. Locis sibi nō concessis congregationi, & colloctionibus fratrum, se ingerit non vocatus: Cū eum abesse putaueris, adest impudēs lateri, adest auri, vt nec secretum valeas occultare sermonem. Obseruat angulos, vagis circumspicit oculis, hæret ad singula, quæ occurrunt: communes obfudet transitus, superuenientiū, & forensium gaudet occursum, rumoribus, & sæcularibus verbis hauriēdis, & referendis intendit. Res sibi non deputatas curiosē reuoluere nō quiescit. Literas etiam alienas, si casu apertas inueniat, inspicere nō veretur, quas tamē licet apertas, vbilibet inuētas, vix aliquis nisi superior licitē inspicit, vel aliis inspiciedas exponit. Rerū quoq; apparatus cura superflua curiositatis vitium clamat.] Ecce occupationes otiosorum, in quibus nihil omnino agunt, quoniam nihil sibi aut aliis vtile moliantur. Sunt hi similes homini, cui ingens auri pondus daretur. quo se, & suam familiā ditaret, & ipse auto contempto magnum onus lapidum, & terræ, suis humeris portandū imponderet. Sic otiosi seipfos nouitatibus curiositatibus, & vanitatibus, onerant, quæ nec sibi, nec aliis profunt, imo non modicū obsunt, & labores viles, ac studia fructuosa quæ sunt velut aurū, & lapides pretiosos continent. Qui hoc iniquo onere vanitatis se premi sentit, faciat ad excutiendū eū, quod fecerunt filij Israel. Illi enim di-

Rom. 13.

1. Thes. 5.

Isa. 52.

1. Thes. 3.

Gen. 4.

Isa. 59.
Bonaui. in
speculo.
par. 1. c. 6.

A xerunt. Affligerunt nos Egyptij & persecuti sunt imponentes onera grauissima. Et clamauimus ad Deum patrum nostrorum, qui exaudiuit nos, & respexit humilitatem nostrā, & laborē, atque angustia, & eduxit nos de Egypto.] Clament itaque ad Dominum, & postulent ab eo, vt onera desidiæ, & inanum occupationū tollat, & onus religiōsæ disciplinæ eorum humeris imponat. Quod non premit, sed facillimè reficit, ac non sine ingenti utilitate portatur; est enim iugum Domini suauē, & onus leue.]

Sed quibus in rebus tēpus mœx mortalitatis impendat? In illis certē, quæ tuo statui, & vocationi cōueniant. Nūc attentæ, ac deuotæ meditationi insiste: nunc Davidicos psalmos, non sola voce, sed & mente decanta, nunc alias pias preces in conspectu Domini, & sanctissimæ matris eius, & aliorū sanctorum ab Ecclesia probatas funde: nunc sacra volumina, aut libellos spiritualēs que te moueant, & ad bonum afficiant, euolue: nunc vtilibus sciētis ac disciplinis stude: nūc quæ cōcionaturus es para, vel quæ penitentibus dicturus es, iuxta cuiusque captum & qualitatem dispone: Nūc exempla vitæ patrum cōgerito: quibus in communibus colloquijs vtaris: nūc confessiones peccatorum excipe, vel ad consciētia dubitationes responde: Nūc carcere detentos consolare, vel pauperes morbo laborātes visita, aut tuis fratribus etiam infirmis libenter inseruias: Nūc scribe, quæ aut tibi, aut alijs quoque proficiat, vel quomodo in demādato tibi ministerio te gerere debeas, meditare: Vel saltem si hæc omnia tibi desipiāt, aliquid manualis operis facito, & corporali aliqua exercitatione labora, ita vt nūquā inueniatis otiosus. Ne verò putes temporales occupationes esse à qualitate tui status alienas, quas Patres antiqui sanctitate conspicui ad vitandū otium admiserunt. Et omnibus hominibus in primo parente dictum est, vt in sudore vultus nostri vescamur pane nostro: nec dedigneris (etiā si nobilis, etiā si literatus) ea actione præstare, ad quæ te dānauit iudicis iusti, & supremi sententia. Certē Hieronymus Rusticum monēs, virum non contemendū, nec humanarum, ac diuinarum disciplinarum ignarū ad laborem manū causa otij vitādū adhortatur. Facito; inquit, aliquid operis, vt te semper Diabolus inueniat occupatū. Si Apostoli habentes potestatem de Euangelio viuere, laborabant manibus suis, ne quem grauarent, & alijs tribuebant refrigeria, quorū pro spiritualibus debebat metere carnalia: cur tu in vsus tuos cessura non præpares, vel fiseclā tæxte ianco, vel canistrū lētis plectē viminibus, sarriatur humus, areolæ aquo limite diuidātur, in quibus cūm olerū iactū fuerint semina, vel plantæ per ordinē positæ: aquæ ducatur irrigua, vt pulcherrimorum versuum spectator assistas.

Ecce supercilio cluosi tramitis vndam
Elicis, illa cadens rauicum per lenia murmur
Saxa ciet, scatebrisq; arenia temperat arua.

Inferantur in fructuosæ arbores, vel gemmis, vel surculis, vt paruo post tempore laboris tui dulcia poma decerpas. Apum fabricare aluearia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia; & monasteriorum ordinem, ac regiam disciplinam in parois disce corporibus. Texantur & lina capiendis piscibus, scribantur libri, vt & manus operetur cibum, & animus lectione saturetur. In desideris est omnis otiosus. Egyptiorum monasteria hunc morem tenent, vt nullum absque operis labore suscipiant, non tam propter victus necessitatē, quam propter animæ salutem. Ne vagetur perniciosus cogitationibus mēs, & instat fornicantis Ierusalē, omni transēuiti diuaret pedes suos. Hactenus ille. Nec ista antiquorum

Dicit. 26.

Mat. 11.

Gen. 3.

Hier. epi-
stola. 4. ad
rusticum
monachū.Ex Virgi-
lio 2.
Georgicor.

religiosorum exercitia, non verò nouorum esse præcedas, quia ego nouus sum, & nõdum senex, & tamẽ vidi aliquos viros probatissimos, qui hæc in cœnobiiis actione præstabant. Vidi, inquam, religiosos sacerdotes, Theologiæ, & sacrarũ literarũ apprimẽ doctos, & concionatores insignes, qui interdum quo cibos paranti seruibant, & triclinium apparatus, & alia similia nõ erubescerent humilitatis obsequia, vel vt seipfos deicerent, vel vt ad lectiõnẽ & orationẽ minũs apti, otium & desidiam vitarent. Hos tu sequi nequaquam verearis, sed dũ aut legere aut orare, aut animabus prodesse non potes, saltem, in serui corporibus, & tuæ animæ quære profectum.

Illud tamen te admonitum volo, te vitium otiositatis non fugere, si in negotiis vanis, & inutilibus occuperis. Sunt enim aliqui, quos numquã vacates, & primo aspectu otiosos inuenias, sed qui rebus nihili suæ vitæ tempus impediunt. Iam libros inutiles, ne dicam prophanos, euoluunt: iam carmina ineptæ, & nullam ædificationem habentia componunt: iam horologia fabrefaciunt, & sine vilo fructu mathematicorum lineas ducunt: iam negotia secularia tractanda suscipiunt: iam principes, & magnates sine vlla necessitate visitant: iam vana, & à suo statu aliena audiunt & dicunt, & quicquid vile est, & religiosæ uocationi dissonum, faciendum admittunt. His tot rebus secularibus, ac inutilibus distentis, nõquam tempus superpetit: vt opera religiosã perficiant, & ministeriis sui statui congruis intendant. Quod si aliquando erubescitã tacti ab his infrugiferis superfedant, & fratres suos in sanctis ministeriis adiuuare aggrediatur, praua consuetudine abrepti, cepta non peragunt, & statim à bona, quam ceperunt, actione desistunt. Reprehendit eos Dominus per Isaiam, dicens: Vx filij desertores, vt faceretis consilium, & non ex me, & ordiretis telam, & nõ per spiritum meum. Et quidẽ hanc increpationem mereretur, qui statum religiosum occupationibus secularibus insisteret, conuersatione deserunt, & his rebus occupantur, quas nõ spiritus Dei exigit, sed spiritus vanitatis instillat. De eo qui horum mores & studia sequitur ait Iob. Non ei placebit vecordia sua, & sicut tela aranearum fiducia eius. Cuius scilicet virtutem sua studia nõ promouent, & in aranearum telis, id est, in negotiis inutilibus ipse confidit. Quæ in die mortis nõ plus nec honestius illum, quàm telæ aranearũ operient. Hi omnes licet occupati videantur, reuera otiosi, & desides sunt, quia nõ faciendã magnis conatibus faciunt, quibus alios fratres cõtristant, & scandalizant, & faciendã prætermittunt. Tu non imiteris illos, si otium, & desidiam detestaris, sed ea negotia, ea studia gerenda suscipito, quæ religiosæ uocationi congruant, & te in spiritu, & virtute perficiant. Vide, quas occupationes primi patres religionis fundatores admiserunt, diligenter attende quæ negotia, & quæ studia susceperunt, & eadem tu ad vitam vtiliter trãigendam admitte. Si autem similibus operum fructus solent esse similes, his sanctis operibus similis eris patribus tuis, & quam ipsi assequuti sunt sanctitatẽ, ac perfectionem assequeris. Audi quid dicat Dominus: operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitã æternã. Cibum qui perit, occupatio secularis est, quã nulla subsequetur merces, & forsità ipsa peris suos operatores disperdet. Cib autẽ, qui permanet in vitã æternã, oratio est, lectio est, profectus animarũ est, & omne opus religiosum est, cuius erit merces æterna. Hoc opus operatẽ nõquã in bonũ deseret, sed velut ala illum in cœlestes mansiones subleuabit, & ab ista mortalitate in immortalitatẽ efferet. Tãdẽ pro certo habe, quicquid tẽporis vanis occupationibus, aut col-

Isa. 30.

Iob. 8.

Iou. 6.

A loquii e concedis aut à Deo, quocũ conuersari deberes, aut à proximis, quos eras doctrina adiuturus, iniustissimẽ suffurari.

Religiosus nimias occupationes timeat.

CAPVT XXXVIII.

OMNIA extrema sunt periculosa, quoniam aut vitia sunt, aut ad vitium inclinant, & ab ea, quæ sola expetenda est, & in medio consistit, scilicet à virtute discedunt. Sicut enim in magnas ciuitates via regia itur, à qua, si vel ad dexteram, vel ad sinistram declinaueris, aut in præceps ruas, aut saltem finem itineris non tenebis, ita extremis viuendi rationibus virtus deseritur, & medio itinere perfectionis habitaculum obtinetur. Amatque gratia, quæ ab omnium auctore profecta est, quod amat natura, vt sicut ista mediis delectatur, & extrema horret, nec immoderatum frigus, aut calorem, nec nimiam saturitatem, aut inediam sustinet, ita & illa, quæ ad mediocritatem virtutis composita sunt, libenter amplectitur, quæ verò extrema sapiunt, vel apertè mala odio profequitur, vel vt suspecta, & exposita periculis auerfat. Quare sapienter monet Salomõ: Nedeclines ad dexteram, nec ad sinistram; auerte pedem tuum à malo. Nam qui viã regiam deserit, & ad dexteram, vel ad sinistram declinare cõstituit, aut in malum culpæ corruit, aut eidem malo sciens, & volẽs seipsum exponit. Ideo percussus est Schon ab Israel, quod Dei populum viã regiam ambulantem impedire decreuit. Misit hic nuncios in hæc verba: Obsecro, vt trãire mihi liceat per terram tuam, non declinabimus in agros, & vineas, non bibemus aquas ex puteis, viã regiam gradiemur, donec trãseamus terminos tuos. Ille noluit, & percussus est in ore gladij. Schon, qui eradiciõ interpretatur, Dæmones nos ad extrema instigantes, & à viã regia auertentes designat: quos Dominus manu nostra percutit, & victos in cõspectu nostro prosternit, cum ipsis repugnãtib; extrema fugimus, & eorum suasionibus reluctamur. Cũ hoc ita sit, non sola otiositas nobis fugienda est, quæ vnum est virtuti contrarium extremũ, sed etiam nimia occupatio, quæ ex altera parte virtuti, & discretioni opponitur euitanda. Hæc enim distrahit, sicut illa dissoluit, & sicut otium spirituales vires enervat, ita negotij nimietas eadẽ vires paulatim absumit, & alieni robur eius comedunt, qui seipsum nesciens, quæ sũt supra suã facultatẽ, aggreditur. Et sicut miles plures hostes adorsus, manibus eorũ occumbit, sic spiritualis vir plura quàm possit negotio suscipiẽs, eorum impetu seu importunitate deperit. Fitque sæpe, vt qui maiora presumpsit, eorũ curis sollicitudinibusque distractus, impotem se ad minora reperiat. Cuius figuram tenuit ille potentissimus Machabæus, qui ne crimẽ inferret gloriæ suæ, cum paucissimis viris immensam hostium multitudinem adoriri nõ timuit, à qua fuit miserabiliter interfectus. Sic prorũ, qui nescio quo gloriolæ inanis obtentu, & vt diligẽs operarius prædicetur plura, aut maiora audet, quàm sibi diuinitus cõcessã vires sustineat, mole tantæ distractionis oppressus solet in foueã, quã non putauerat, imprudẽter cadere. Et qui prudentor occupatus multis vtilis foret, imprudẽter in plura distentus, in aliis suum casum videntibus scandalum gignit.

B enim in magnas ciuitates via regia itur, à qua, si vel ad dexteram, vel ad sinistram declinaueris, aut in præceps ruas, aut saltem finem itineris non tenebis, ita extremis viuendi rationibus virtus deseritur, & medio itinere perfectionis habitaculum obtinetur. Amatque gratia, quæ ab omnium auctore profecta est, quod amat natura, vt sicut ista mediis delectatur, & extrema horret, nec immoderatum frigus, aut calorem, nec nimiam saturitatem, aut inediam sustinet, ita & illa, quæ ad mediocritatem virtutis composita sunt, libenter amplectitur, quæ verò extrema sapiunt, vel apertè mala odio profequitur, vel vt suspecta, & exposita periculis auerfat. Quare sapienter monet Salomõ: Nedeclines ad dexteram, nec ad sinistram; auerte pedem tuum à malo. Nam qui viã regiam deserit, & ad dexteram, vel ad sinistram declinare cõstituit, aut in malum culpæ corruit, aut eidem malo sciens, & volẽs seipsum exponit. Ideo percussus est Schon ab Israel, quod Dei populum viã regiam ambulantem impedire decreuit. Misit hic nuncios in hæc verba: Obsecro, vt trãire mihi liceat per terram tuam, non declinabimus in agros, & vineas, non bibemus aquas ex puteis, viã regiam gradiemur, donec trãseamus terminos tuos. Ille noluit, & percussus est in ore gladij. Schon, qui eradiciõ interpretatur, Dæmones nos ad extrema instigantes, & à viã regia auertentes designat: quos Dominus manu nostra percutit, & victos in cõspectu nostro prosternit, cum ipsis repugnãtib; extrema fugimus, & eorum suasionibus reluctamur. Cũ hoc ita sit, non sola otiositas nobis fugienda est, quæ vnum est virtuti contrarium extremũ, sed etiam nimia occupatio, quæ ex altera parte virtuti, & discretioni opponitur euitanda. Hæc enim distrahit, sicut illa dissoluit, & sicut otium spirituales vires enervat, ita negotij nimietas eadẽ vires paulatim absumit, & alieni robur eius comedunt, qui seipsum nesciens, quæ sũt supra suã facultatẽ, aggreditur. Et sicut miles plures hostes adorsus, manibus eorũ occumbit, sic spiritualis vir plura quàm possit negotio suscipiẽs, eorum impetu seu importunitate deperit. Fitque sæpe, vt qui maiora presumpsit, eorũ curis sollicitudinibusque distractus, impotem se ad minora reperiat. Cuius figuram tenuit ille potentissimus Machabæus, qui ne crimẽ inferret gloriæ suæ, cum paucissimis viris immensam hostium multitudinem adoriri nõ timuit, à qua fuit miserabiliter interfectus. Sic prorũ, qui nescio quo gloriolæ inanis obtentu, & vt diligẽs operarius prædicetur plura, aut maiora audet, quàm sibi diuinitus cõcessã vires sustineat, mole tantæ distractionis oppressus solet in foueã, quã non putauerat, imprudẽter cadere. Et qui prudentor occupatus multis vtilis foret, imprudẽter in plura distentus, in aliis suum casum videntibus scandalum gignit.

Prou. 4.

Num. 21

D

E Iam hic inutiles, & seculares occupationes nõ commemoramus, quas diximus prorsus esse relegandas, sed viles, & sanctas dicimus esse discretionẽ metiendã.

I. Machab.

das